

Ion Creangă

Opere

Postfață, tabel cronologic, referință critică de
AURELIU GOCI

editura exigent

Cuprins

NOTĂ BIO-BIBLIOGRAFICĂ	5
------------------------------	---

POVEȘTI

Soacra cu trei nurori	23
Capra cu trei iezi	31
Punguța cu doi bani	40
Dănilă Prepeleac	45
Povestea porcului	58
Povestea lui Stan Pățitul	74
Povestea lui Harap-Alb	96
Fata babei și fata moșneagului	150
Ivan Turbincă	157
Ursul păcălit de vulpe	173
Făt-Frumos, Fiul Iepeii	176

POVESTIRI

Moș Nichifor coțcariul	191
Povestea unui om leneș	209
Moș Ion Roată și Unirea	211
Popa Duhu	215
Cinci pâni	221
Moș Ion Roată și Vodă-Cuza	226
Acul și barosul	232
Inul și cămeșa	235
Pâcală	238
Poveste (Prostia omenească)	241

AMINTIRI DIN COPILĂRIE

I	247
II	265
III	287
IV	312

FRAGMENT DE BIOGRAFIE	319
-----------------------------	-----

GLOSAR	321
--------------	-----

CURRICULUM VITAE	333
------------------------	-----

SOACRĂ POVEȘTI URORI

... în casa o babă care avea un băiețel și un câine
... și un de vânturi, dar și de minune.

O război deosebit de mare, căci înălțase și toate porțile
ei, o viață cu lucruri frumoase, vite și multe pășuni și tinerii
gospodăria băbei. Pe lângă acestea mai avea și un câine și o pășune
albe până în război, căci legea pășunii cu zece acuri și
tremura dinăuntru.

Pentru a mai război feciorii de pe lângă aiie, mai dăruie încă
doar zece a băbii, una la dreapta și alte de-a stânga căței
bărbănești. De tot stăruie la îndăvărare neapăsătoare a țara
feciorii și băbii sărăci pe lângă aiie - în casa băbii
- și a se gândi nimic pentru le pășină până aproape de
moartea sa. Așa că, din război băbii, de bucurie, căci
gîndea numai că de feciorii are să fie, apăsă de feciorii și
mîngăia de băbii sărăci. De ce multe din zece în sine:
„Voi privești bărbii, te-ai pune la lucru, te-ai vînta și nu
le-ai lăsa nici un pas a ței din casă, în lăna feciorii și
Soacră-mea - feci țara băbii - nu s-a făcut cu mine. Și
băbii-meu - Dumnezeu să l țere! - nu s-a putut plînge că
l-am înțeles, sau l-am răsunat căsă... deși căsădată erau
băbii... și mi-a proțoza... dar acasă - eu vreau totă!”

... Tinerii feciorii băbei vînta în căsă și băbii și băbii
bani. Căci una mare și vînt vînta de băbii și băbii, băbii
asta, un băbii băbii să l pășină băbii, și în casa băbii
său, băbii și puși băbii una după alta și nu puși băbii,
băbii și băbii, băbii băbii și băbii. Feciorii și băbii din

SOACRA CU TREI NURORI

Era odată o babă care avea trei feciori nalți ca niște brazii și tari de vârtute, dar slabi de minte.

O răzășie destul de mare, casa bătrânească cu toată pojjia ei, o vie cu livadă frumoasă, vite și multe păseri alcătuiau gospodăria babei. Pe lângă acestea mai avea strânse și părăluțe albe pentru zile negre, căci lega paraua cu zece noduri și tremura după ban.

Pentru a nu răzleți feciorii de pe lângă sine, mai dură încă două case alăturate, una la dreapta și alta de-a stânga celei bătrânești. Dar tot atunci luă hotărârea nestrămutată a ținea feciorii și viitoarele nurori pe lângă sine – în casa bătrânească – și a nu orândui nimic pentru împărțea până aproape de moartea sa. Așa făcu, și-i râdea inima babei, de bucurie, când gândea numai cât de fericită are să fie, ajutată de feciori și mângâiată de viitoarele nurori. Ba de multe ori zicea în sine: „Voi priveghea nurorile, le-oi pune la lucru, le-oi struni și nu le-oi lăsa nici un pas a ieși din casă, în lipsa feciorilor mei. Soacră-mea – fie-i țărna ușoară! – așa a făcut cu mine. Și bărbatu-meu – Dumnezeu să-l ierte! – nu s-a putut plânge că l-am înșelat, sau i-am răsipit casa... deși câteodată erau bănuiele... și mă probozea... dar acum s-au trecut toate!”

Tustrei feciorii babei umblau în cărăușie și câștigau mulți bani. Celui mai mare îi veni vremea de însurat și baba, simțind asta, umbla valvârtej să-i găsească mireasă; și în cinci-șese sate, abie-abie putu nimeri una după placul ei: nu prea tânără, naltă și uscățivă, însă robace și supusă. Feciorul nu ieși din

Respect pentru oameni și cărți

hotărârea maică-sa, nunta se făcu și baba își luă cămeșa de soacră, ba încă netăiată la gură, care însemnează că soacra nu trebuie să fie cu gura mare, și să tot cârtească de toate cele.

După ce s-a sfârșit nunta, feciorii s-au dus în treaba lor, iar nora rămase cu soacra. Chiar în acea zi, cătră sară, baba începu să puie la cale viața nurori-sa. Pentru babă, sita nouă nu mai avea loc în cui. „De ce mi-am făcut clește? Ca să nu mă ard“, zicea ea. Apoi se suie iute în pod și scoboară de acolo un știubei cu pene rămase tocmai de la răposata soacră-sa, niște chite de cânepă și vreo două dimerlii de păsat.

– Iată ce-am gândit eu, noro, că poți lucra noaptea. Piua-i în căsoaia de alături, fusele în oboroc sub pat, iar furca după horn. Când te-i sătura de strujit pene, vei pisa malai și când a veni bărbatu-tău de la drum, vom face plachie cu costițe de porc de cele afumate, din pod și, Doamne, bine vom mânca! Acum deodată până te-i mai odihni, ie furca în brâu și până mâni dimineață să gătești fuioarele aceste de tors, penele de strujit și malaiul de pisat. Eu mă las puțin, că mi-a trecut ciolan prin ciolan cu nunta voastră. Dar tu să știi că eu dorm iepurește; și, pe lângă iști doi ochi mai am unul la ceafă care șede purure deschis și cu care văd noaptea și ziua tot ce se face prin casă. Ai înțeles ce ți-am spus?

– Da, mămuică. Numai ceva de mâncare...

– De mâncare? O ceapă, un usturoi, ș-o bucată de mămăligă rece din poliță sunt destul pentru o nevestă tânără ca tine... Lapte, brânză, unt și ouă de am putea sclipui să ducem la târg ca să facem ceva parale; căci casa s-a mai îngreuiat cu un mâncău și eu nu vreau să-mi pierd comândul.

Apoi, când înseră, baba se culcă pe pat, cu fața la părete, ca să n-o supere lumina de la opaiț, mai dând a înțelege nurori-sa că are s-o privegheze; dar somnul o cuprinse îndată și habar n-avea de ce face noră-sa. Pe când soacra horcăia, dormind dusă, blajina noră migăia prin casă, acuș la strujit pene, acuș îmbăla tortul, acuș pisa malaiul și-l vântura de

Respect pentru oameni și cărți

buc. Și dacă *Enachi* se punea pe gene-i, ea îndată lua apă rece și-și spăla fața, ca nu cumva s-o vadă neadormita soacră și să-i bănuiască. Așa se munci biata noră până după miezul nopții, dar despre ziuă somnul o doborî și adormi și ea între pene, caiere, fusele cu tort și bucul de malai.

Baba, care se culcase odată cu găinile, se sculă cu noaptea-n cap și începu a trânti și-a plesni prin casă, încât biata noră care de-abia ațipise, de voie, de nevoie, trebui să se scoale, să sărute mâna soacrei și să-i arate ce-a lucrat. Încet-încet nora s-a dat la brazdă și baba era mulțămită de alegerea ce-a făcut.

Peste câteva zile cărăușii sosesc, și tânăra nevestă, văzându-și bărbățulul, mai uită din cele năcazuri!

Nu trece mult și baba pune la cale și pe feciorul cel mijlociu și-și ie un suflet de noră întocmai după chipul și asemănarea celei dintâi, cu deosebire numai că aceasta era mai în vârstă și ceva încrucișată, dar foc de harnică.

După nuntă feciorii se duc iarăși în cărăușie, și nurorile rămân iar cu soacra acasă. După obicei ea le dă de lucru cu măsură și cum înserează se culcă, spuind nurorilor să fie harnice și dându-le de grijă că nu cumva să adoarmă, că le vede ochiul cel neadormit.

Nora cea mai mare tâlmăci apoi celeilalte despre ochiul soacră-sa cel atoatevăzător, și așa una pe alta se îndemnau la treabă și lucrul ieșea gărlă din mânilor lor. Iară soacra huzurea de bine.

Dar binele, câteodată, așteaptă și rău. Nu trece tocmai mult și vine vremea de însurat și feciorului celui mic. Baba însă voia cu orice chip să aibă o troiță nedespărțită de nurori... De aceea și chitise una de mai înainte. Dar nu-i totdeauna cum se chitește, ci-i și cum se nimerește. Într-o bună dimineață, feciorul mamei îi și aduce o noră pe cuptoriu. Baba se scarmână de cap, dă la deal, dă la vale, dar n-are ce face și, de voie, de nevoie, nunta s-a făcut, și pace bună!

După nuntă, bărbații din nou se duc în treaba lor, și nurorile

rămân iar cu soacra acasă. Baba iarăși le dă de lucru cu măsură și, cum vine sara, se culcă după obicei. Cele două nurori văzând pe cea mai tânără codindu-se la treabă îi zic:

– Da nu te tot codi, că mămuca ne vede.

– Cum? Eu o văd că doarme. Ce fel de treabă e aceasta? Noi să lucrăm și ea să doarmă?

– Nu căuta că horăiește, zise cea mijlocie, mămuca are la ceafă un ochi neadormit, cu care vede tot ce facem, ș-apoi tu știi cine-i mămuca, n-ai mâncat niciodată moarea ei.

– La ceafă?... Vede toate?... N-am mâncat moarea ei?... Bine că mi-am adus aminte. Dar ce mâncăm noi fetelor hăi?

– Ia, răbdări prăjite, dragă cumnățică... Iar dacă ești flămândă, ie și tu o bucată de mămăligă din colțar și cu niște ceapă și mănâncă.

– Ceapă cu mămăligă? D-apoi neam de neamul meu n-a mâncat așa bucate. Da slănină nu-i în pod? unt nu-i? ouă nu-s?

– Ba sunt de toate, ziseră cele două, dar sunt ale mămucai.

– Eu cred că tot ce-i a mămucai e ș-al nostru, și ce-i al nostru e ș-al ei. Fetelor hăi! s-a trecut de șagă. Voi lucrați, că eu mă duc să pregătesc ceva de-a mâncării, știi cole, ceva mai omenește, ș-acuș vă chem și pe voi.

– Doamne, ce vorbă ți-a ieșit din gură! ziseră cele două. Vrei să ne-aprindem paie în cap? Să ne zvârle baba pe drum?

– Las' dacă v-a durea capul. Când v-a întreba pe voi, să dați vina pe mine și să lăsați că vorbesc eu pentru toate.

– Apoi dar... dă!... cum știi, numai să nu ne bagi și pe noi în belea.

– Hai, fetelor, tăceți, gura vă meargă; că nu-i bună pacea și mi-e dragă gâlceava. Și iese cântând:

Vai săracu omu prost,

Bun odor la cas-a fost!

Nu trece nici un ceas la mijloc, ș-un cuptor de plăcinte,

Respect pentru oameni și cărți

câtiva pui pârпăliți în frigare și prăjiți în unt, o străchinoaie de brânză cu smântână și mămliguță erau gata. Apoi iute cheamă și pe celelalte două în bordei și se pun la masă cu toatele.

– Hai, fetelor, mâncați bine și pe Domnul lăudați, că eu mă răpăd în cramă s-aduc ș-un cofăel de vin, ca să meargă plăcintele aceste mai bine pe gât.

După ce-au mâncat ș-au băut, le-a venit a cânta, ca rusului din gura gârliciului:

*Soacră, soacră, poamă acră!
De te-ai coace cât te-ai coace,
Dulce tot nu te-ai mai face...
De te-ai coace toată toamna,
Ești mai acră decât coarna;
De te-ai coace-un an ș-o vară,
Tot ești acră și amară!
Ieși afară
Ca o pară,
Intră-n casă
Ca o coasă,
Șezi în unghiu
Ca un junghiu.*

Ș-au mâncat, ș-au băut, ș-au cântat până au adormit cu toatele pe loc.

Când se scoală baba în zori de ziuă, ia nurori dacă ai de unde. Iese afară spărietă, dă încolo, dă pe dincolo, și când intră în bordei, ce să vadă? Bietele nurori jăleau pe soacră-sa... Pene împrăstiate pe jos, fărături, blide aruncate în toate părțile, cofăielul de vin răsturnat, ticăloșie mare!...

– Da ce-i acolo? strigă baba înspăimântată.

Nurorile atunci sar arse în picioare și cele mari încep a tremura ca varga, de frică, și lasă capul în jos de rușine. Iar cea cu pricina răspunde:

Respect pentru oameni și cărți

– Da bine, mămucă, nu știi c-au venit tătuca și cu mămuca și le-am făcut de mâncare, și le-am scos un cofăiel de vin, și de aceea ne-am chelfănit și noi oleacă? Iaca, chiar mai dineoarea s-au dus.

– Și m-au văzut cuscrii cum dormeam?

– D-apoi cum să nu te vadă, mămucă?

– Și-apoi de ce nu m-ați sculat? Mânca-v-ar ciuma să vă mânânce!

– D-apoi dă, mămucă, fetele acestea au spus că dumneata vezi tot, și de aceea am gândit că ești mânioasă pe tătuca și pe mămuca, de nu te scoli. Și ei erau așa de mârniți, de mai nu le-a ticnit mâncarea.

– Ei lasă, ticăloaselor, că v-oi dobozâla eu de-acu-nainte.

Și de atunci nurorile n-au mai avut zi bună în casă cu baba. Când își aducea ea aminte de puicile cele nadolence și boghete, de vinișorul din cramă, de răsipa ce s-a făcut cu munca ei, și c-au văzut-o cuscrii dormind așa lăfăiată, cum era, crăpa de ciudă și rodea în nurori, cum roade cariul în lemn.

Se lehmămetisiseră până și cele două de gura cea rea a babei; și cea mai tânără găsi acum prilej să-i facă pe obraz și să orânduiască totodată și moștenirea babei prin o diată nemaipomenită până atunci, și iată cum:

– Cumnatelor, zise ea într-o zi, când se aflau singure în vie; nu putem trăi în casa aceasta, de n-om face toate chipurile să scăpăm de hârca de babă.

– Ei, cum?

– Să faceți cum v-oi învăța eu și habar să n-aveți.

– Ce să facem? întrebă cea mai mare.

– Ia să dăm busta în casă la babă, și tu s-o iei de cânepa dracului și s-o trăsnești cu capul de păretele cel despre răsărit, cât îi putea; tot așa să faci și tu cu capul babei de păretele cel despre apus; și-apoi, ce i-oi face și eu, veți vedea voi.

– D-apoi când or veni ai noștri?

– Atunci voi să vă faceți moarte-n păpușoi, să nu spuneți nici laie, nici bălaie. Oi vorbi eu și cu dânșii, și las' dacă va fi ceva.